

И Н Ф О Р М А Ц И Я

Относно: Оценка на неправителствения сектор за резултатите от прилагането на измененията на ЗНП и ЗПОО, отнасящи се до конфликта на интереси в средното образование

Промените в основните нормативни актове в средното образование (ЗНП, ППЗНП и ЗПОО) през 2008 и 2009 г., както и влизането в сила на ЗПРКИ, предизвикаха ангажираността и вниманието на неправителствения сектор. Чрез антикорупционни форуми, практически изследвания, консултации, анкети и др. подобни неправителствените организации оказаха подкрепа на мерките на правителството за противодействие на корупционните практики в администрацията и в частност извършване на превенция и ограничаване проявите на корупция и конфликт на интереси в системата на средното образование. Антикорупционната дейност на неправителствения сектор съответства на целите и задачите на Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност за 2009 г.

Поради големия брой и разнообразната дейност на неправителствените организации, спряхме нашето внимание само върху част от тях и тези, които имат траен интерес към темата за корупционния риск и конфликта на интереси в средното образование. През 2009 г. се запознахме по-подробно с дейността на Асоциация „Прозрачност без граници”, Асоциация „Родители”, Институт „Отворено общество” и фондациите „Пространство Култура” и „Пайдея”. Тези неправителствени организации проявиха активност по отношение създаване на антикорупционни нагласи в българското общество и по-конкретно в българското образование.

Асоциация „Прозрачност без граници”(Transparency International)

<http://www.transparency-bg.org/>

Целта на организацията е да мобилизира структурите на гражданското общество и бизнеса, както и представители на академичните и правителствените среди в опитите си да намали корупцията на национално, регионално и международно равнище. Извършва измервания на нивото на политическа и административна корупция в дадена страна, както го възприемат представителите на бизнеса, анализатори от целия свят, включително и експерти от изследваните държави. Проучва и анализира конкретните мерки, които имат отношение към оценката на корупционния риск.

Асоциация "Родители"

<http://www.roditeli.org/>

Целите на организацията са да подпомогне създаването на стратегия за антикорупционно обучение в рамките на средното образование и да създаде нагласи за изграждане на прозрачност в училищната среда.

Институт „Отворено общество” – София

<http://www.osf.bg/>

Институт "Отворено общество" - София отстоява следната мисия и цели:

- насърчава, развива и поддържа ценностите, нагласите и практиките на отвореното общество в България;
- подпомага демократизацията във всички сфери на общественно-политическия живот в процеса на изграждане на механизмите и структурите на гражданското общество;
- работи за разширяването и гарантирането на неприкосновеността на гражданските свободи и за спазването на основните човешки права;
- подпомага укрепването на институциите на гражданския сектор;

- работи за засилване на гражданското участие и защитата на обществения интерес при формирането на публични политики;
- стимулира разгръщането на публичния дебат по ключови за България проблеми;
- подпомага интеграцията на България в Европейския съюз и работи за укрепване на регионалното сътрудничество и др.

Фондация "Пространство Култура"

Целта на фондацията е да инициира диалог между държавната администрация, академичната общност и гражданските организации с цел създаване на предпоставки за преодоляване на корупцията в сферата на средното и висшето образование.

Фондация "Пайдея"

<http://www.paideiafoundation.org/>

Целта на организацията е ограничаване на корупцията в българското училище. Целеви групи са учители и ученици (9-12 клас) от Националната училищна мрежа "Европейски уроци", обхващаща около една четвърт от училищата в страната.

През 2009 г. неправителственият сектор проследи и анализира антикорупционните мерки, намерили израз в промяна на действаща нормативната уредба – ЗНП, ППЗНП и ЗПОО, и влизане в сила на нови нормативни актове – ЗПРКИ. Като цяло интересът и проучванията в областта на антикорупционните мерки в българското училище са в насока:

- определяне и оценяване на дейности и прояви в училище, които са податливи на корупция и конфликт на интереси;
- превенция и стремеж за преодоляване на корупционни нагласи и конфликт на интереси;
- конкретни мерки за превенция и ограничаване на частните уроци;
- обучение по антикорупция с практическа насоченост;
- подготовка и квалификация на учителите, способни да разработват на съвременно равнище пред учениците и заедно с тях проблемите на гражданското образование и култура;
- търсене на диалог и сътрудничество от училищните настоятелства и родителите.

Особено положителен е фактът, че към тези проблеми се насочват представители на граждански организации, неправителствени фондации и сдружения съвместно с университетски преподаватели и учители. Постига се обогатяване на изследванията с представяне и разяснения на добри практики по антикорупция и актуални оценки на корупционния риск в образованието и администрацията. От страна на неправителствените организации и синдикатите на национално и местно ниво е проявен интерес и ангажираност относно професионалната подготовка и умения на учителите и класните ръководители да преподават проблемите на гражданската култура, да поставят акцент върху социално значимите и актуални теми (особено за обществата в преход) като корупция и антикорупционни мерки, преодоляване и решаване на конфликти и други подобни.

През 2009 г. с интерес наблюдавахме дейността и публикациите на Асоциация „Прозрачност без граници“, която ни оказва ценно съдействие и при съставяне на настоящата информация. От страна на асоциацията през 2009 г. продължи изследването на индекса за възприемане на корупцията в избрани страни, включително и в България. Този индекс определя нивото на корупция в дадена страна така, както го възприемат представителите на бизнеса и анализаторите на риска и варира от 10 – показател за ниско ниво на корупция до 0 – показател за високо ниво на корупция. Видно от изследванията на асоциацията през 2009 г., от 180 държави България се нарежда на 71 място в класацията, с корупционен индекс 3.8.

Индексът за възприятие на корупцията за 2009 г. е създаден на базата на 13 изследвания, предоставени на Transparency International в периода между 2008 и 2009 г. и проведени от 10 независими институции.¹

С антикорупционните мероприятия Асоциацията „Прозрачност без граници”, а също и другите неправителствени организации, пряко ангажирани с проблемите на средното образование, показват желание за сътрудничество по отношение антикорупционните мерки на правителството.²

Неправителственият сектор оказва необходимо съдействие на правителствената политика за опазване и защита на подателите на сигнали за конфликт на интереси по реда на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси. През декември 2009 г. се проведе семинар относно прилагане на конкретни мерки за защита на подателите на сигнали.

Съществен момент за формирането и популяризирането на нова антикорупционна култура е публикуването в интернет на резултатите от изследванията и наблюденията на неправителствените организации, както и на материали, имащи пряко отношение към промените в нормативната уредба в средното образование.

¹ Относно Индекса за възприятие на корупцията за 2009 г. по изследвания на Асоциация „Прозрачност без граници” вж. - <http://www.transparency-bg.org/>

² По-важни източници за антикорупция:

<http://www.transparency-bg.org>

<http://www.csd.bg>

<http://www.vitosha-research.com>

<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/>

<http://www.anticorruption.bg>

<http://www.corruption-bg.org>